

**Rekomendacje Rady Naukowej Dyscyplin
Nauki o Polityce i Administracji oraz Nauki o Bezpieczeństwie
w zakresie przygotowania rozprawy doktorskiej
jako zbioru opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych
lub w innej formie pisemnej**

Podstawy prawne sporządzenia niniejszego zestawu rekomendacji są określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zwanej dalej Ustawą, a w szczególności w jej dziale V rozdziale 2 (Stopień doktora).

Chociaż na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 5 oraz art. 192 ust. 3 Ustawy, podmioty doktoryzujące mogą wskazywać dodatkowe wymagania, które powinny spełnić osoby ubiegające się o nadanie stopnia doktora lub dodatkowe warunki dopuszczenia do obrony, niniejszy dokument ma inny charakter. Nie określa wymagań warunkujących któryś z etapów procedury, lecz rekomendacje dotyczące przygotowania rozprawy doktorskiej w formie pracy pisemnej innej niż monografia. Mają one ułatwić kandydatom i promotorom współpracę nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej, a recenzentom i członkom rady naukowej – merytoryczną dyskusję nad oceną takiej rozprawy. W szczególności, dyskusji powinny podlegać odstępstwa od poniżej sformułowanych zaleceń.

Trzeba podkreślić, że formalne spełnienie wskazanych poniżej rekomendacji nie może być traktowane jako wystarczające do uzyskania stopnia doktora. Wartość naukowa przedłożonych tekstów w każdym przypadku podlega ocenie recenzentów rozprawy oraz rady naukowej dyscypliny.

Poniższe rekomendacje dotyczą postępowań w sprawie nadania stopnia doktora prowadzonych zgodnie z przepisami Ustawy.

- (1) **Ustawowe kryteria oceny.** Najważniejszym kryterium oceny rozprawy doktorskiej, niezależnie od formy w jakiej została przedłożona, jest „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne” (art. 187 ust. 2 Ustawy). Rozprawa doktorska, niezależnie od formy, powinna także prezentować „ogólną wiedzę teoretyczną kandydata

w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej” (art. 187 ust. 1 Ustawy).

- (2) **Artykuły naukowe jako element rozprawy.** Ustawa wskazuje, że rozprawa doktorska może przyjąć formę zbioru opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych albo inną formę pisemną – w szczególności, zgodnie z Komunikatem 19/2020 Rady Doskonałości Naukowej, może być to zbiór powiązanych tematycznie opublikowanych artykułów naukowych i nieopublikowanych maszynopisów, przeznaczonych do publikacji jako artykuły naukowe i dalej określanych również mianem artykułów.¹Tych form dotyczą poniższe uwagi. Artykuły naukowe wchodzące w skład zbioru powinny spełniać podstawowe kryteria wskazane w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (§ 9), tzn. powinny: (1) przedstawiać określone zagadnienie naukowe w sposób oryginalny i twórczy, problemowy albo przekrojowy, (2) być opatrzone przypisami, bibliografią lub innym właściwym dla danej dyscypliny naukowej aparatem naukowym. Choć artykułem naukowym w świetle przywołanego rozporządzenia są również artykuły recenzyjne, teksty tego typu nie są rekomendowane jako elementy rozprawy doktorskiej. Artykułami naukowymi nie są: abstrakt, rozszerzony abstrakt, list, wywiad, errata czy nota redakcyjna.
- (3) **Powiązanie tematyczne artykułów.** Niezbędnym elementem zbioru artykułów, przedstawianych jako rozprawa doktorska, powinien być przygotowany przez kandydata wstęp do zbioru artykułów, pełniący rolę omówienia najważniejszych rezultatów badań. Po pierwsze, charakter rozprawy doktorskiej sprawia, że przedłożone artykuły naukowe powinny być powiązane tematycznie, a tematyczne powiązanie powinno być przedmiotem oceny recenzentów i Rady Dyscyplin. Wstęp powinien zatem omówić powiązania pomiędzy artykułami wchodzącymi w skład zbioru, omówić ich podstawy teoretyczne oraz wskazać miejsce w dotychczasowym dorobku dyscypliny. Po drugie, forma artykułu naukowego jest czasem niewystarczająca do dokładnego przedstawienia podstaw teoretycznych czy metodologicznych przeprowadzonych badań – w tej sytuacji wstęp może zawierać uzupełnienia treści przedstawionych w artykułach należących do zbioru.

¹ Zgodnie z § 9 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 392) „artykuł naukowy” jest definiowany wąsko jako tekst już opublikowany. Jednak na potrzeby niniejszej rekomendacji i dla jej czytelności artykułem określa się w tym dokumencie także teksty nieopublikowane.

- (4) **Minimalna liczba artykułów.** Rekomendowana minimalna liczba artykułów stanowiących zbiór wynosi trzy. Powinna być jednak uzgodniona wcześniej z promotorem rozprawy, dostosowana do specyfiki podejmowanego problemu i wystarczająca, aby wykazać spełnianie przez kandydata wszystkich kryteriów wskazanych w art. 187 ust. 1 i ust. 2 Ustawy: ogólnej wiedzy teoretycznej, umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, oryginalności rozprawy doktorskiej.
- (5) **Publikacja artykułów.** Zgodnie z art. 187 ust. 3 Ustawy, a także z Komunikatem Rady Doskonałości Naukowej nr 19/2020 w sprawie składania rozpraw doktorskich, rozprawa przedstawiona w postaci pracy pisemnej, niezależnie od formy, nie musi być opublikowana. Zaleca się jednak, aby artykuły naukowe składające się na rozprawę były co najmniej złożone do recenzji albo przygotowane w wersji „gotowej do złożenia” w czasopiśmie naukowym, a zatem tak, aby ich objętość, struktura i narracja były typowe dla artykułów naukowych publikowanych w dyscyplinie. Kandydat nie ma obowiązku informowania podmiotu doktoryzującego o złożeniu artykułu do recenzji w określonym czasopiśmie ani o statusie tekstu. Ze względu na znaczenie artykułów naukowych we współczesnej komunikacji naukowej i etyczne zobowiązanie do dzielenia się wynikami odkryć naukowych, zdecydowanie zaleca się, aby co najmniej jeden spośród artykułów naukowych wchodzących w skład rozprawy doktorskiej był opublikowany w recenzowanym czasopiśmie naukowym jeszcze przed złożeniem całości rozprawy. Zaleca się, aby co najmniej jeden artykuł wchodzący w skład rozprawy został opublikowany w czasopiśmie znajdującym się na liście Journal Citation Reports (JCR) lub indeksowanym w bazie Scopus. Za artykuł opublikowany uważa się również artykuł dostępny w tzw. wersji *online first* z nadanym numerem DOI. Nie można uznać za opublikowany artykułu przyjętego do druku, ale niedostępnego jeszcze dla czytelników, nawet jeśli przedstawione zostanie stosowne poświadczenie o przyjęciu tekstu z redakcji czasopisma.
- (6) **Współautorstwo artykułów.** Dobrze jest, gdy rozprawy doktorskie wpisują się w plan badawczy jednostki naukowej lub są elementem większego przedsięwzięcia badawczego (np. projektu finansowanego z zewnętrznych źródeł). Współpraca – w tym współautorstwo publikacji – jest pożądaną formą aktywności naukowej, również doktorantów i kandydatów ubiegających się o stopień doktora. Biorąc pod uwagę z jednej strony istotne znaczenie pracy zespołowej we współczesnej nauce, a z drugiej strony – ustawowy wymóg zademonstrowania przez kandydatów samodzielności

w prowadzeniu pracy naukowej, dopuszcza się aby artykuły, których kandydat jest współautorem były elementami zbioru przedstawionego do oceny, ale:

- a. Zaleca się, aby wszyscy współautorzy złożyli zgodne pisemne oświadczenia o merytorycznym i indywidualnym wkładzie w autorstwo artykułu. Nie wystarczy przy tym określenie wkładu procentowego w powstanie tekstu. Wkład kandydata w powstanie każdego artykułu należącego do zbioru powinien być merytorycznie istotny – należy oczekiwać, że będzie podlegać to ocenie recenzentów i rady naukowej.
- b. Zaleca się, aby teksty napisane całkowicie samodzielnie przez kandydata stanowiły co najmniej jedną trzecią artykułów w zbiorze.
- c. Zaleca się, aby kandydat był autorem wiodącym wszystkich artykułów w zbiorze. Jeśli wskazują na to względy merytoryczne, rekomenduje się włączenie do zbioru co najwyżej jednego artykułu, w którym kandydat nie był autorem wiodącym, ale taki tekst nie powinien zaliczać się do rekomendowanej minimalnej liczby artykułów w zbiorze.
- d. Promotor rozprawy nie powinien być autorem wiodącym żadnego z artykułów w zbiorze. Nie powinien też być współautorem więcej niż połowy artykułów w zbiorze. Należy podkreślić, że status współautora mają osoby wnoszące wkład twórczy w powstanie utworu. Sam fakt sprawowania opieki naukowej nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej, inspirowania czy udzielania porad nie czyni z promotora współautora. Promotor nie może żądać wskazania go jako współautora artykułu, jeżeli poza opieką naukową nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej nie wniósł do utworu żadnego wkładu twórczego.
- e. Zgodnie z Ustawą, a także zestawem „dobrych praktyk dotyczących recenzowania wniosków w postępowaniach o awans naukowy” przygotowanych przez Radę Doskonałości Naukowej, recenzent nie może być współautorem prac naukowych kandydata (dotyczy to również prac poza zbiorem artykułów składającym się na rozprawę doktorską).

Obowiązuje od 7 grudnia 2023 r.